

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات

بهداشتی – درمانی

شهید بهشتی

دانشکده بهداشت

شاخه‌های مختلف دوره‌های MPH

سال تحصیل ۱۳۸۶-۱۳۸۷

گرایش اخلاق و حقوق پزشکی

پیشنهاد دهنده: مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی

برنامه آموزشی دوره MPH با گرایش اخلاق و حقوق پزشکی

مقدمه:	۱۶۴
۱- تاریخ پزشکی	۱۶۵
منابع:	۱۶۶
۲- فلسفه اخلاق	۱۶۷
منابع:	۱۶۸
۳- اخلاق زیستی	۱۶۹
منابع:	۱۷۰
۴- اخلاق پزشکی	۱۷۱
منابع:	۱۷۲
۵- فقه پزشکی	۱۷۳
منابع:	۱۷۴
منابع:	۱۷۶
۷- آشنایی با قوانین و مقررات پزشکی و دارویی	۱۷۸
منابع:	۱۷۹
۸- حقوق و فن‌آوری‌های نوین زیست پزشکی	۱۸۰
منابع:	۱۸۱
۹- حقوق پزشکی و حقوق بشر	۱۸۲
منابع:	۱۸۳
۱۰- جامعه‌شناسی پزشکی	۱۸۴
منابع:	۱۸۵

برنامه آموزشی دوره MPH اخلاق و حقوق پزشکی برنامه تکمیلی نیمسال دوم

دکتر محمود عباسی

مقدمه:

به منظور دستیابی به اهداف متعالی آموزش پزشکی و بسیط نمودن حوزه مطالعات آنها، بی تردید بهره‌مندی از مؤلفه‌ها و آموزه‌های علوم دیگر مفید فایده خواهد بود. نمود تغییرات در زمینه مباحث علوم پزشکی و به عبارت بهتر پیشرفت روزافزون علوم پزشکی و دستاوردهای نوین آن موجبی برای ایجاد و راه اندازی دوره MHP اخلاق و حقوق پزشکی می‌باشد.

در این راستا، ملحوظ نمودن جایگاه مباحث، نظریات و رویکردهای اخلاقی و حقوقی در پیشرفتهای نوین پزشکی که با چالش‌های جدیدی همراه است، اجتناب ناپذیر به نظر می‌رسد. هم‌چنانکه متخصصین علوم پزشکی به مثابه ایفاء کنندگان نقش در حیات و ممانت افراد بشر، ملزم به رعایت اصول اخلاقی می‌باشند، هم‌چنین مسائل بحث برانگیزی از جمله حقوق بیماران و مسئولیت پزشکی و تجلی اخلاق در هر یک از شقوق مطرح شده، شناخت و مطالعه حقوق پزشکی را ایجاب می‌نماید.

از این رو به نظر می‌رسد راه اندازی دوره آموزشی MPH اخلاق و حقوق پزشکی برای مدیران و دست اندرکاران امر بهداشت و درمان ضرورتی است که در فرصت زمانی نسبتاً کوتاه می‌تواند مسئولین و متولیان امور بهداشت و درمان جامعه را به اهداف بلند خود برساند.

هدفهای کلی

- ۱- آشنایی مدیران بخش سلامت با چالشها و ملاحظات اخلاقی در بخش‌های بهداشت و درمان، آموزش و پژوهش؛
- ۲- آشنایی مدیران بخش سلامت با قواعد و ملاحظات حقوقی مطرح در بخش‌های نظام سلامت و قواعد و ملاحظات حقوقی مطروحه در آن نظام و پژوهش‌های پزشکی.

هدفهای اختصاصی

- ۱- آشنایی مدیران با مبانی نظری اخلاق در اندیشه اسلامی؛
- ۲- آشنایی مدیران با مبانی نظری اخلاق در فلسفه مدرن؛
- ۳- آشنایی مدیران با مباحث پایه و کاربردی اخلاق زیست پزشکی؛
- ۴- آشنایی مدیران با مبانی و ملاحظات حقوقی مطرح در امور سلامت (بهداشت، درمان، پژوهش)؛
- ۵- آشنایی مدیران با مسائل اجتماعی و جامعه‌شناختی مطرح در پزشکی.

برنامه درسی دوره MPH اخلاق و حقوق پزشکی

تعداد واحد	واحد‌های اختصاصی
۲ واحد	۱- تاریخ پزشکی
۲ واحد	۲- فلسفه اخلاق
۲ واحد	۳- اخلاق زیستی
۲ واحد	۴- اخلاق پزشکی
۲ واحد	۵- فقه پزشکی
۲ واحد	۶- حقوق پزشکی
۲ واحد	۷- آشنایی با قوانین و مقررات پزشکی و دارویی
۱ واحد	۸- حقوق و فناوریهای نوین زیست پزشکی
۱ واحد	۹- حقوق پزشکی و حقوق بشر
۲ واحد	۱۰- جامعه شناسی پزشکی
۶ واحد	پایان نامه

۱- تاریخ پزشکی

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

اهداف کلی:

- آشنایی با سیر تحول پزشکی در جهان و ایران.
- آشنایی با مکاتب پزشکی کهن و نوین.
- آشنایی با دانشمندان بزرگ علوم پزشکی در ایران و جهان.

اهداف اختصاصی:

- شناخت سیر تحول علوم پزشکی .
- بررسی مکتب‌های پزشکی در فرهنگ‌های باستانی ایران، یونان، هند و چین.
- آشنایی با تاریخ پزشکی دوره اسلامی.
- شناخت مبانی نظری پزشکی نوین.
- آشنایی با چگونگی پیدایش پزشکی نوین در ایران.
- آشنایی با دانشمندان بزرگ علوم پزشکی جهان.

- آشنایی با دانشمندان بزرگ علوم پزشکی ایران.

ملاحظات	عنوان درس	جلسه
	مروری بر تاریخ پزشکی	۱
	مبانی نظری پزشکی کهن	۲
	پزشکی ایران باستان	۳
	پزشکی یونان باستان	۴
	پزشکی چین	۵
	پزشکی هند	۶
	پزشکی بین النهرین	۷
	پزشکی دوره اسلامی	۸-۹-۱۰
	آشنایی با زندگی و آثار پزشکان بزرگ ایران و اسلام	۱۱-۱۲
	پزشکی نوین و تحول مبانی نظری طب از رنسانس تا امروز	۱۳
	پیدایش و تحول پزشکی نوین در ایران از دارالفنون تا تأسیس دانشگاه	۱۴
	سیر تحول آموزش پزشکی در ایران	۱۵-۱۶
	تاریخچه بیمارستان ها و مراکز درمانی در ایران و اسلام	
		شیوه آزمون

منابع:

۱. اخلاق پزشکی به انضمام مختصری از تاریخ پزشکی، انتشارات مرکز مطالعات اخلاق پزشکی وزارت بهداشت، ۱۳۷۲.
۲. تاریخ پزشکی ایران قبل و بعد از اسلام، یاد دکتر محمود نجم آبادی (ره)، انتشارات دانشگاه تهران و ویرایش الکترونیک (www.elib.hbi.ir/persian/library.htm)
۳. سیری در پزشکی نیاکان، دکتر حسین حاتمی، دانشکده بهداشت. انتشارات علوم پزشکی ایران و کتاب الکترونیک (www.elib.hbi.ir/persian/library.htm)
۴. ذخیره خوارزمشاهی، فرهنگستان علوم پزشکی و کتاب الکترونیک در دست تکمیل.
۵. الحاوی، محمدبن زکریای رازی.
۶. تاریخ و اخلاق پزشکی، دکتر مهدی محقق، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ایران.

۲ - فلسفه اخلاق

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

اهداف کلی:

۱. بررسی مبانی فلسفه اخلاق .
۲. آشنایی با کلیات فلسفه و مکاتب و نظریه های اخلاقی.

اهداف اختصاصی :

۱. آگاهی از موضوع فلسفه اخلاق.
۲. بررسی و تحلیل تئوریهای اخلاقی.
۳. شناخت مفهوم و محتوای منطق اخلاقی.
۴. تجزیه و تحلیل ارزشها در محتوای استدلال اخلاقی و آثار و نتایج آن.
۵. درک دقیق و عمیق فلسفه وجودی مسئولیت اخلاقی.
۶. آشنایی با مبانی اخلاقی برخی از مباحث نوین علم پزشکی.

ملاحظات	عنوان درس	جلسه
	موضوع اخلاق	۱
	تقسیم بندی حوزه اخلاق؛ فرا اخلاق، اخلاق هنجاری، اخلاق کاربردی	۲
	نسبیت گرایی اخلاقی	۳
	واقع گرایی اخلاقی	۳
	خودمحوری اخلاقی	۴
	تئوریهای نتیجه گرا	۵
	تئوریهای وظیفه گرا	۶
	تئوری فضیلت	۷
	حقوق لیبرال و تئوریهای اجماع گرا	۸
	اخلاق مراقبت	۹
	استدلال اخلاقی	۱۰

۱۱	اخلاق کانتی
۱۲	مسئولیت اخلاقی
۱۳	مفهوم عدالت
۱۴-۱۵-۱۶	مواردی از مسائل اخلاقی؛ سقط جنین، اتانازی و شبیه سازی انسان.
شبهه آزمون	

منابع:

۱. وارنوک، مری، فلسفه اخلاق در قرن بیستم، ترجمه ابوالقاسم فنائی، دفتر تبلیغات اسلامی.
 ۲. وارنوک، ج، فلسفه اخلاق در قرن حاضر، ترجمه و تالیف: صادق لاریجانی، مرکز انتشارات علمی و فرهنگی.
 ۳. هیر، ریچارد مروین، زبان اخلاق، ترجمه امیر دیوانی، انتشارات طه.
 ۴. مک ناوتن دیوید، بصیرت اخلاقی، محمود فتحعلی، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
 ۵. حائری یزدی، مهدی، کاوشهای عقل عملی، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
 ۶. فرانکنا، ویلیام؛ کی، فلسفه اخلاق در قرن بیستم، ترجمه هادی صادقی، انتشارات طه.
 ۷. جوادی، محسن، مساله باید و هست، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی قم.
 ۸. دروس فلسفه اخلاق، مصباح یزدی، محمدتقی، انتشارات روزنامه اطلاعات.
 ۹. فصلنامه ارغنون، ج ۱۶، ویژه نامه فلسفه اخلاق.
 ۱۰. مصباح یزدی، محمدتقی، نقد و بررسی مکاتب اخلاقی، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
 ۱۱. هولمز، رابرت ال؛ مبنای فلسفه اخلاق، ترجمه مسعود علیا، انتشارات ققنوس.
 ۱۲. سالیوان؛ راجر، اخلاق در فلسفه کانت، ترجمه عزت ا... فولادوند، انتشارات طرح نو.
 ۱۳. مدرسی، سید محمدرضا، فلسفه اخلاق، انتشارات سروش.
 ۱۴. مک اینتایر، السدیر، تاریخچه مختصر فلسفه اخلاق، ترجمه انشاء... رحمتی، انتشارات حکمت.
15. 15- Gensler, Harry, Ethics, A Contemporary introduction, Rutledge.
 16. 16- Singer, peter, A Companion to Ethics, Blackwell.
 - 1- Aristotle, "Nicomachean Ethics", Dover Publications, 1998.
 - 2- Furrow, Dwight, "Ethics; Key concepts in philosophy", continuum, 2005.
 - 3- Iltis, Ana Smith, "Research Ethics", Routledye, 2006.
 - 4- Koocher, G.P. and Keith- Spiegel, P.C., "Ethics in psychology: Professional standards and cases", 2nd edn, oxford university press, 1998.

۳- اخلاق زیستی

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

اهداف کلی:

- ۱- آشنایی فراگیران با مبانی و قلمرو اخلاق زیستی .
- ۲- شناخت موضوعات مطروح در اخلاق زیستی .
- ۳- بررسی تاریخچه و سیر تحول اخلاق زیستی .

اهداف اختصاصی :

- ۱- شناخت مسائل اخلاقی و حقوقی آغاز حیات.
- ۲- مطالعه تطبیقی اخلاق زیستی .
- ۳- بررسی و تحلیل اخلاق در پژوهشهای زیست پزشکی .
- ۴- آشنایی با اخلاق زیستی کاربردی .
- ۵- شناخت و تحلیل موضوعات اخلاق زیستی.

جلسه	عنوان درس	ملاحظات
۱	کلیات	
۲	مطالعه تطبیقی اخلاق زیستی	
۳	تعریف اخلاق زیستی	
۴	قلمرو اخلاق زیستی	
۵	مسائل اخلاقی و حقوقی آغاز حیات	
۶	لقاح مصنوعی و تولید مثل	
۷	اخلاق در پژوهشهای زیست پزشکی	
۸	جایگاه نظریات اخلاقی در اخلاق زیست پزشکی	
۹	رهیافت قاعده مطلق در اخلاق زیست پزشکی	
۱۰	رهیافت فایده نگر در اخلاق زیست پزشکی	
۱۱	رهیافت اخلاق فضیلت در اخلاق زیست پزشکی	
۱۲	رهیافت مراقبت در اخلاق زیست پزشکی	
۱۳	رهیافت موردی در اخلاق زیست پزشکی	

	مسائل اخلاقی پایان حیات	۱۴
	اخلاق زیستی، فضا و محیط زیست	۱۵
	تأثیر اخلاق زیستی بر حقوق	۱۶
		شیوه آزمون

منابع:

- ۱- پرلین، ترین، موارد بالینی اخلاق پزشکی، ترجمه فیروزه فرهمند- مرکز مطالعات و تحقیقات اخلاق پزشکی وزارت بهداشت ۱۳۷۲.
- ۲- گرگوری ای پنس، موارد کلاسیک در اخلاق پزشکی، ترجمه پژمان حبیبی - مرکز مطالعات و تحقیقات اخلاق پزشکی وزارت بهداشت.
- ۳- نگرش جامع به پیوند اعضا، محمد باقر لاریجانی، انتشارات بنیاد بیماریهای خاص.
- ۴- اخلاق در پژوهشهای پزشکی، ترجمه محمد ضرغام - انتشارات دانشگاه تهران.
- ۵- حقوق، اخلاق و پزشکی، دی.جی اسکيج، ترجمه محمود عباسی و بهرام مشایخی، انتشارات حقوقی
- ۶- بیواتیک (اخلاق زیستی)، انتشارات سمت ۱۳۸۳.

Black wellcom .1993., 7.Singer. “practical Ethics”

8.A Shcroft A. lucassen A. “case Analysis in clinical Ethics,” combridge university 2005.

“Clinical Ethies,” New York . Mac cill1986.9.Janson. A.R

10- Post, Stefhon G., “Encyclopedia of Bioethics” , Thomson Gale , 2003 .

1- Gilletl , GranT r. , “Bioethics in the clinic” , the gohns Hopkins university press , 2004.

۴ - اخلاق پزشکی

پیش نیاز: فلسفه اخلاق و اخلاق زیستی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

اهداف کلی:

- ۲- آشنایی فراگیران با کلیات و مباحث نوین اخلاق پزشکی.
- ۳- بررسی موضوعات مطرح و مرتبط با اخلاق پزشکی.
- ۴- شناخت و تحلیل تاریخچه و سیر تحول اخلاق پزشکی.

اهداف اختصاصی:

- ۱- آشنایی با اصول اخلاقی در علوم پزشکی.
- ۲- شناخت و تحلیل جایگاه اخلاق در موقعیتهای پزشکی اورژانس (حوادث غیر مترقبه).
- ۳- بررسی توجیه منطقی لزوم وجود اخلاق در موضوعات پزشکی.
- ۴- بررسی و شناخت مسئولیت اخلاقی.
- ۵- بررسی محوریت اصول اخلاقی (اخلاق گرایی) در پژوهشهای پزشکی.
- ۶- آگاهی از نقطه نظرات اخلاقی در دانش مراقبتهای پزشکی.

ملاحظات	عنوان درس	جلسه
	کلیات	۱
	تعریف اخلاق پزشکی	۲
	تاریخچه و سیر تحول اخلاق پزشکی	۳
	جایگاه نظریات اخلاقی در علوم پزشکی	۴
	تصمیمات فردی پزشکان و سایر حرف مربوط به مراقبت سلامت	۵
	موضوعات اخلاق پزشکی	۶-۷-۸
	جایگاه اخلاق در موقعیتهای پزشکی (اورژانس)	۹
	اخلاق گرایی در پژوهشهای پزشکی	۱۰
	مسئولیت حرفه ای پزشک	۱۱
	مسئولیت اخلاقی	۱۲
	رویکرد قانونی در باب مسئولیت	۱۳

	رویکرد عدالت قضایی در باب مسئولیت اخلاقی پزشک	۱۴-۱۵
	نقطه نظرات در مراقبت‌های پزشکی	۱۶
		شیوه آزمون

منابع:

- ۱- موارد بالینی اخلاق پزشکی ، پرلین، ترین، ترجمه فیروزه فرهنگ، مرکز مطالعات و تحقیقات اخلاق پزشکی وزارت بهداشت ۱۳۷۲.
- ۲- موارد کلاسیک در اخلاق پزشکی، ای پنس، گرگوری ترجمه پژمان حبیبی، مرکز مطالعات و تحقیقات اخلاق پزشکی وزارت بهداشت.
- ۳- نگرش جامع به پیوند اعضا، لاریجانی، محمد باقر، انتشارات بنیاد بیماری‌های خاص.
- ۴- اخلاق در پژوهش‌های پزشکی، ترجمه محمد زرغام، انتشارات دانشگاه تهران.
- ۵- حقوق، اخلاق و پزشکی، دی جی اسکینج، ترجمه محمود عباسی و بهرام مشایخی،
- ۶- مجموعه کدهای اخلاق پزشکی، عباسی، محمود، انتشارات حقوقی، چاپ دوم، ۱۳۸۵.
- ۷- اخلاق پزشکی، به انضمام مختصری از تاریخ پزشکی، مرکز مطالعات و تحقیقات اخلاق پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۱۳۷۲.
- ۸- سیری در پزشکی نیاکان، حاتمی، حسین ، انتشارات ارجمند.
- ۹- پند و پیمان در پزشکی، ساکت، محمد حسین، انتشارات واژیران.
- ۱۰- تاریخچه فلسفه اخلاق، مک اینتایر، السدر، ترجمه انشالله رحمتی، انتشارات حکمت.
- 11- Singer, p.partial, black welkom, 1993.
- 12- A schcroft A.lucassen A Analysis in clinical ethics Cambridge University 2005.
- 13- Jason, A.R, clinical Ethics New York, Mac cill 1986.
- 14- Halbert and Ingulli, “Law and Ethics in the Business Environment” , Thomson west, 2003 .
- 15- Jonsen, A.R. , Siegler M. ,and wins lade ,w.j., “clinical ethics” , New York: mc Graw-Hill , 2002.
- 16- Tom L.Beauchamp and James F.childerss “principles of Biomedical Ethics”. Oxford university press.
- 17- Albert R. jonson- Mark siegker William j.winslade “clinical Ethics” mc Graw- Hill.
- 18- Aristotle, “Nicomachean Ethics” , Dover Publications , 1998 .
- 19- Plomer, Aurora, “ The law and Ethics of Medical Reearch” , Cavendish Publishing , 2005 .
- 20- Palmer, Roy and Wetherill, Diana , “ Medicine for lawyers” , the Royal society of Medicine 2005 .
- 21- Wilkinson , Stephen , “ Bodies for sale , ethics and exploitation in the human Body trade” , Routledye , 2003 .

۵ - فقه پزشکی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

اهداف کلی:

- ۱- آشنایی فراگیران با مبانی فقه و مباحث مستحدثه پزشکی.
- ۲- مطالعه چالش‌های جدید فراروی فقه.

اهداف اختصاصی:

- ۱- شناخت کلیات فقه پزشکی.
- ۲- مطالعه تاریخی فقه پزشکی.
- ۳- بررسی ارتباط فقه پزشکی و حقوق پزشکی.
- ۴- آگاهی از ضمان طیب و سقوط آن.
- ۵- مطالعه و بررسی برخی مباحث نوین پزشکی (از جمله : تلقیح مصنوعی، مرگ مغزی و پیوند اعضا و ...) و ارتباط آنها با فقه پزشکی.

جلسه	عنوان درس	ملاحظات
۱	کلیات فقه پزشکی.	
۲	تعریف.	
۳-۴	موضوعات فقه پزشکی.	
۵	فقه پزشکی در آیین تاریخی.	
۶	رابطه فقه پزشکی و حقوق پزشکی	
۷	ضمان طیب و سقوط آن.	
۸	ابراء طیب.	
۹	اذن بیمار.	
۱۰	اجاره رحم.	
۱۱	تلقیح مصنوعی.	
۱۲	مرگ مغزی.	
۱۳	پیوند اعضا.	
۱۴-۱۵	شبه سازی انسان.	
۱۶	قتل ترحم آمیز	
		شبهه آزمون

منابع:

- ۱- قواعد فقه (دوره چهارجلدی) دکتر سید مصطفی محقق داماد، نشر علوم اسلامی.
- ۲- حقوق و مسئولیت پزشکی در آیین اسلام، آل شیخ مبارک، قیس بن محمد، مترجم محمود عباسی، انتشارات حقوقی، ۱۳۷۷.
- ۳- باروری های پزشکی از دیدگاه فقه و حقوق، رضایا معلم، محمد رضا، پژوهشکده فقه و حقوق، چاپ اول، ۱۳۸۳.
- ۴- شریعتمداری، حمید رضا، بدل سازی انسان، مجله حوزه و دانشگاه، شماره ۱۰.
- ۵- خوئی، سید ابوالقاسم، مستحدثات المسائل، چاپ بیستم، قم، ۱۳۸۲.
- ۶- سلطانی اراکی، محمد علی، توضیح المسائل، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۸۴.
- ۷- فاضل لنکرانی، محمد، جامع المسائل، چاپ پنجم، قم، مطبوعاتی امیر، ۱۳۷۷.
- ۸- امام خمینی (ره)، تحریر الوسیله دو جلد، انتشارات اسماعیلیان، ۱۳۸۴.
- ۹- احکام پزشکی - محمد روحانی و فاطمه نوغاتی، انتشارات تیمورزاده، ۱۳۸۱.
- 10- Schacht, Joseph, "An Introduction to Islamic law", oxford. At the clarendon press, 1964.
- 11- Baderin, Mashood A. , " International Human rights and Islamic law" , oxford monographs in international law, 2003.
- 12- SAJoo , Aymn B., "muslim Ethics Emerying Vistas, " the Institute of ismaili studies , London, 2004.
- 13- Ahmed rajai , E1-Gindy "Health policy, Ethics and Human values, Islamic perspective".

۶- حقوق پزشکی

پیش نیاز: اخلاق پزشکی و فقه پزشکی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

اهداف کلی:

- ۱- شناخت و بررسی مبانی حقوق.
- ۲- آگاهی از مفهوم جایگاه حقوق در علم پزشکی.
- ۳- آشنایی فراگیران با مفاهیم و موضوعات حقوق پزشکی و قواعد و مقررات حاکم بر مسائل پزشکی و دارویی.
- ۴- آشنایی فراگیران با مبانی مسئولیت پزشکی.
- ۵- شناخت و بررسی مبانی مسئولیت پزشکی در نظام حقوقی اسلام و ایران.
- ۶- مطالعه مسئولیت پزشکی و انواع آن.

اهداف اختصاصی:

- ۱- شناخت ارتباط حقوق پزشکی با سایر رشته ها.
- ۲- بررسی رویکردهای نوین حقوقی در حیطه علم پزشکی.
- ۳- آگاهی از ماهیت تعهد پزشکی.
- ۴- شناخت و بررسی تخلفات و جرایم پزشکی و مراجع صالح رسیدگی به جرایم مزبور.
- ۵- آشنایی با سازمانهای حرفه ای پزشکی.
- ۶- تحلیل و تدقیق در فقه پزشکی.
- ۷- مطالعه حقوق بیماران.
- ۸- آشنایی با مفهوم مسئولیت پزشکی.
- ۹- بررسی تحولات موجود در مسئولیت پزشکی.
- ۱۰- ۱۰- آگاهی از چگونگی و موجبات تکوین مسئولیت پزشکی.
- ۱۱- بررسی مفهوم تعهد پزشکی.
- ۱۲- شناخت و مطالعه آثار حقوقی مسئولیت پزشکی.
- ۱۳- شناخت و مطالعه آثار کیفری مسئولیت پزشکی.
- ۱۴- مطالعه تطبیقی مسئولیت پزشکی.

جلسه	عنوان درس	ملاحظات
۱	آشنایی با ترمینولوژی حقوق	
۲	مقدمه علم حقوق	
۳	مفهوم حقوق پزشکی	
۴	سیر تحول حقوق پزشکی	
۵	ارتباط حقوق پزشکی با سایر رشته ها	
۶	رابطه حقوق پزشکی و فقه پزشکی	
۷	ماهیت تعهد پزشکی	
۸	أئین دادرسی حاکم بر جرایم پزشکی	
۹	تخلفات و جرایم پزشکی و نحوه رسیدگی به آن	
۱۰	رضایت و برائت	
۱۱	حقوق بیماران	
۱۲	آشنایی با سازمانهای حرفه ای پزشکی	
۱۳	تعریف مسئولیت پزشکی و انواع آن	
۱۴	تعهد پزشکی و مبانی آن	
۱۴	مبانی مسئولیت پزشکی در حقوق موضوعه ایران	
۱۵	مطالعه تطبیقی مسئولیت پزشکی	
۱۶	مسئولیت پزشکی و مشروعیت آن	
۱۶	موجبات مسئولیت پزشکی و سقوط آن	
۱۷	مسئولیت تیم پزشکی در اعمال جراحی	
۱۷	آثار حقوقی مسئولیت پزشکی	
۱۷	آثار کیفری مسئولیت پزشکی	
		شیوه آزمون

منابع:

- ۱- حقوق، اخلاق و پزشکی، پروفیسور دی . جی. اسکیح، ترجمه دکتر محمودعباسی و بهرام مشایخی، انتشارات حقوقی .
- ۲- حقوق و پزشکی، بنیت، بلیندا، ترجمه دکتر محمود عباسی، انتشارات حقوقی، چاپ دوم، تهران ، پاییز ۱۳۸۴ .
- ۳- حقوق و مسئولیت پزشکی در آیین اسلام ، آل شیخ مبارک ، قیس بن محمد ، ترجمه دکتر محمود عباسی، انتشارات حقوقی.
- ۴- راهنمای حقوق پزشکی، عباسی، محمود، انتشارات حقوقی، ۱۳۸۲.
- ۵- افشاء اسرار بیماران، عباسی، محمود، انتشارات حقوقی، ۱۳۸۲.

- ۶- رضایت به درمان، عباسی، محمود، انتشارات حقوقی، ۱۳۸۲.
- مطالعه تطبیقی حقوق بیماران، لینن، گیورس و بینت، ترجمه دکتر باقر لاریجانی و دکتر محمود عباسی، نشر طبیب. چاپ دوم، پاییز ۱۳۸۱.
- ۸- سقط جنین، عباسی، محمود، انتشارات حقوقی، بهار ۱۳۸۲.
- ۹- مجموعه مقالات حقوق پزشکی (مجلات اول تا ششم) عباسی، محمود، انتشارات حقوقی.
- ۱۰- قتل ترحم آمیز، عباسی، محمود، انتشارات حقوقی.
- ۱۱- قوانین اخلاقی، فردریک سالابارو، ترجمه دکتر محمود عباسی، انتشارات حقوقی، ۱۳۸۲.
- ۱۲- تحولات حقوقی در مسئولیت پزشکی تالیف: دکتر محمود عباسی، انتشارات حقوقی، ۱۳۸۲.
- ۱۳- مسئولیت تیم پزشکی در اعمال جراحی، دکتر محمود عباسی، مجله حقوقی دادگستری شماره ۴۸ سال ۱۳۸۵
- ۱۴- تحولات حقوقی در مسئولیت پزشکی، محمود عباسی، انتشارات حقوقی، ۱۳۸۳.
- ۱۵- مسئولیت انتظامی پزشکی، سید مرتضی قاسم زاده، نشر میزان، ۱۳۸۵.
- ۱۶- مبانی مسئولیت مدنی، سید مرتضی قاسم زاده، نشر میزان، ۱۳۸۵.
- ۱۷- مبانی مسئولیت کیفری در حقوق اسلام و فرانسه، علی اشرف دلفانی، انتشارات بوستان، کتاب قم.
- ۱۸- ژوردن، پاتریس، اصول مسئولیت مدنی، ترجمه و تحقیق: مجید ادیب، نشر میزان، چاپ اول، ۱۳۸۲.
- ۱۹- حقوق و مسئولیت پرستاران، فیستا، ترجمه دکتر محمود عباسی و دکتر باقر لاریجانی، انتشارات حقوقی، ۱۳۸۱.
- ۲۰- مطالعه تطبیقی حقوق بیماران، لینن، گیورس و بینت، ترجمه دکتر محمود عباسی و دکتر محمد باقر لاریجانی.
- ۲۱- موارد بالینی اخلاق پزشکی، برلین، تری ام، ترجمه فیروزه فرهنگ، مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.
- ۲۲- اخلاق پزشکی، مرکز مطالعات و تحقیقات اخلاق پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۱۳۷۲.
- 23- Munson, R, "Intervention and reflection: Basic issues in medical ethics" (7 th ed) Victoria , Au: Wad swath – Thomson, 2004.
- 24- Mappes, T.A., and De Ge Grazia, D., "Biomedical ethics" (5 th ed) , Boston , MA: mc Graw – Hill, 2007.
- 25- Aurrora plomer " the law and Ethics of medical Research" camde dish publishing limited,2005.
- 26- Jansun ,A .R, clinical Ethics, new York , Mac cill 1986 .
- 27- Bults, Janie and Rich, Karen, Karen, " Nursing Ething , jones and Bartletl publishers, 2005 .
- 28-Tylor, E.J. , " Nurses cariny for the spirit : patient with cancer and family carehiver expectations, oncology nursiny forum, 2003.
- 29- Sugar man, J. " 20 common problems: Ethics in primary care" , New York : Mc Graw-Hill, 2000.
- 30- Droit medical, Jerard memeteau, la responsabilite, Guy Nicals.
- 31- America Nurses Association, " code of ethics for nursy with interpretive statements," , Washington , DC: Author, 2007 .
- 32- Brannigan, M.C. , and Boss, J.A, "Healthcare ethics in a diverse society" , Mountain View , CA: may fieldLD , 2007 .

۷ - آشنایی با قوانین و مقررات پزشکی و دارویی

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

اهداف کلی:

- ۱- آشنایی فراگیران با مجموعه قوانین و مقررات مربوط به امور پزشکی و دارویی .
- ۲- شناخت مسئولیت متخصصین علوم پزشکی در چارچوب قوانین و مقررات موضوعه .

اهداف اختصاصی:

- ۱- مطالعه قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوراکی و آشامیدنی.
- ۲- مطالعه قانون پیوند اعضای بیماران فوت شده یا بیمارانی که مرگ مغزی آنان مسلم است.
- ۳- مطالعه قانون سقط درمانی.
- ۴- مطالعه و بررسی آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای مشاغلان حرفه های پزشکی و وابسته.
- ۵- بررسی رویکرد قوانین موضوعه نسبت به مسئولیت متخصصین علوم پزشکی.
- ۶- مطالعه سایر قوانین و مقررات مرتبط موضوعه.

جلسه	عنوان درس	ملاحظات
۱-۲	قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوراکی و آشامیدنی.	
۳	قانون پیوند اعضای بیماران فوت شده یا بیمارانی که مرگ مغزی آنان مسلم است.	
۴	قانون سقط درمانی.	
۵	قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی.	
۶	قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی	
۷	آیین نامه انتظامی رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه های پزشکی و وابسته.	
۸	قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.	
۹	قانون خودداری از کمک به مصدومین.	
۱۰	قانون مربوط به بیماریهای واگیردار.	
۱۱-۱۲-۱۳	قانون مجازات اسلامی	

	سایر قوانین و مقررات مرتبط با موضوع.	۱۴-۱۵
	حق بر سلامت در موازین بین المللی.	۱۶
		شیوه آزمون

منابع:

- ۱- قانون مجازات اسلامی.
- ۲- قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب، واحد پژوهش مؤسسه فرهنگی حقوقی سینا، ۱۳۸۵.
- ۳- مجموعه قوانین و مقررات محشای جزائی، غلامرضا حجتی اشرفی، گنج دانش، ۱۳۸۵.
- ۴- جرایم پزشکی و صلاحیت محاکم، محمود عباسی، انتشارات حقوقی، ۱۳۸۲.
- ۵- مجموعه قوانین و مقررات و دارویی، محمود عباسی، انتشارات حقوقی، ۱۳۸۳.
- ۶- آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی.
- ۷- آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور کیفری.

۸ - حقوق و فناوریهای نوین زیست پزشکی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

اهداف کلی:

- ۱- آشنایی فراگیران با کلیات و تکنیکهای نوین زیست پزشکی.
- ۲- مطالعه و بررسی ابعاد و نقطه نظرات حقوقی در مصادیق تکنیکهای نوین زیست پزشکی از جمله مهندسی ژنتیک و کاربردهای آن، پیوند اعضا و شبیه سازی انسان و ...

اهداف اختصاصی:

- ۱- شناخت کلیات مهندسی ژنتیک.
- ۲- شناخت کلیات اجاره رحم.
- ۳- شناخت کلیات اهداء اسپرم و جنین .
- ۴- شناخت کلیات پیوند اعضا.
- ۵- بررسی چالش های حقوقی همانند سازی انسان.
- ۶- مطالعه مسائل دینی و اخلاقی همانند سازی انسان.
- ۷- آگاهی از تکنولوژی باروری مصنوعی.

ملاحظات	عنوان درس	جلسه
	مهندسی ژنتیک	۱
	ژنوم انسانی و چالش های حقوقی آن	۲-۳
	مسائل اجتماعی همانند سازی انسان	۴
	همانند سازی و مسائل دینی و اخلاقی آن	۵
	تکنولوژی باروری مصنوعی	۶-۷
	اجاره رحم	۸-۹
	اهداء اسپرم و جنین	۱۰
	پیوند اعضا	۱۱-۱۲
	قتل ترحم آمیز Euthanasia	۱۳-۱۴
	ایدز و چالش های حقوقی و اخلاقی آن	۱۵-۱۶
		شبیه آزمون

منابع:

- ۱- قوانین اخلاقی، سالابارو، فردریک، ترجمه دکتر محمود عباسی، انتشارات حقوقی، ۱۳۸۱.
- ۲- حرم پناهی، سید محسن، تلقیح مصنوعی، مجله فقه اهل بیت، سال سوم، شماره ۹ و ۱۰ (بهار و تابستان ۱۳۷۶).
- ۳- حق شناس، غلامرضا و دلیری، مرتضی، کلونینگ و پیوند بافتها و اندامها، بولتن تولید مثل و نازایی، سال اول، شماره ۵۴ (دی و بهمن ۱۳۷۷)
- ۴- نصر، محمد حسین، انجماد اسپرم، تخمک و جنین در انسان، خلاصه مقالات سومین سمینار روشهای پیشرفته در درمان نازایی، مؤسسه درمانی - پژوهشی رویان.
- ۵- شریعتمداری، حمید رضا، بدل سازی انسان، مجله حوزه و دانشگاه، شماره ۱۰.
- ۶- مصباحی، ناصر، موقعیت حقوقی کودک آزمایشگاهی، چاپ اول، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات اخلاق پزشکی، ۱۳۷۳.
- ۷- همانند سازی انسان: چالشی نو فراروی اخلاق و حقوق بشر، عباسی، محمود، انتشارات حقوقی، ۱۳۸۶ .
- ۸- پوریان، محمد رضا، لقاح مصنوعی، مجله اطلاعات علمی، سال ۱۲ ، شماره ۴.
- ۹- حقوق و مسئولیت پزشکی در آیین اسلام، آل شیخ مبارک، قیس بن محمد ، ترجمه دکتر محمود عباسی، انتشارات حقوقی، ۱۳۷۷.
- 10- Droit medical, jerard Memeteau, la responsabilite, Les Etudes upitalier 2003 .
- 11- Etude comparative de la responsabilite du medicin en droit Iranian et fransais, par Mahmoud Abbasi, universite de Lasorbone, 2005.
- 12- Mongomery, i ltealth care law ,oxford university press 1977.
- 13- Regard Ethique eteuthanasia, Tom Edition du conseil de l'europpe.
- 14- Managed care legal, MGMA, A. Johnson and A. Niederman, 2003.

۹- حقوق پزشکی و حقوق بشر

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

اهداف کلی:

- ۱- آشنایی فراگیران با مباحث حقوق بشر .
- ۲- شناخت و بررسی ارتباط مباحث حقوق پزشکی با حقوق بشر .

اهداف اختصاصی:

- ۱- شناخت مفاهیم مشترک حقوق پزشکی و حقوق بشر.
- ۲- آشنایی با حق بر سلامت
- ۳- آگاهی از مصادیق حق بر سلامت در اعلامیه جهانی حقوق بشر.
- ۴- مطالعه حق بر حیات در قوانین و مقررات موضوعه.

جلسه	عنوان درس	ملاحظات
۱	مفهوم حقوق بشر .	
۲	بررسی مفاهیم مشترک حقوق پزشکی و حقوق بشر.	
۳	حق بر سلامت.	
۴-۵		
۶	حق بر سلامت در اعلامیه جهانی حقوق بشر.	
۷-۸	کرامت انسانی و اختیار تن.	
۹	حق حیات و امنیت شئون مادی و معنوی.	
۱۰	لازمه حیات سالم.	
۱۱-۱۲	حمایت از حیات در قوانین و مقررات.	
۱۳	اعلامیه جهانی حقوق بشر	
۱۴	حق بر سلامت در قانون اساسی.	
۱۵-۱۶	حمایت از حق بر سلامت در قانون مجازات اسلامی	
	فناوریهای نوین زیست پزشکی از منظر حقوق بشر	
		شیوه آزمون

منابع:

- ۱- حقوق، اخلاق و پزشکی، پروفیسوردی جی. اسکینج، ترجمه محمود عباسی و بهرام مشایخی، انتشارات حقوقی.
- ۲- حقوق و مسئولیت پزشکی در آیین اسلام، آل شیخ مبارک، قیس بن محمد، ترجمه دکتر محمود عباسی، انتشارات حقوقی.
- ۳- حقوق بشر در جهان معاصر، دکتر محمد قاری سید فاطمی، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۸۲.
- ۴- مبانی فلسفی حقوق بشر، آیت ... جوادی آملی، مرکز نشر اسراء، چاپ سوم ۱۳۷۵.
- ۵- مجموعه مقالات همایش بین المللی حقوق بشر و گفتگوی تمدن‌ها، مرکز بین المللی گفتگوی تمدن‌ها، ۱۳۸۰.
- ۶- مبانی حقوق بشر، مایکل فریدمن، ترجمه فریدون مجلسی، مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه.
- ۷- حقوق بشر از منظر دانشمندان، محمد بسته نگار، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۸۰.
- ۸- نظام بین المللی حقوق بشر، دکتر حسین مهرپور، انتشارات اطلاعات، ۱۳۷۷.
- ۹- حقوق بشر دوستانه بین المللی، دکتر سید مصطفی محقق داماد، مرکز نشر علوم اسلامی، ۱۳۸۳.

۱۰- جامعه شناسی پزشکی

پیش نیاز: ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

اهداف کلی:

- ۱- آشنایی با عوامل اجتماعی مؤثر در ایجاد بیماریها
- ۲- آشنایی با آثار اجتماعی بیماریها
- ۳- آشنایی با نقش و وجوه اجتماعی حرفه پزشکی

اهداف اختصاصی:

- ۱- آشنایی با تعریف های سلامت و بیماری
- ۲- آشنایی با انواع مراقبت های سلامت
- ۳- آشنایی با عوامل اجتماعی مؤثر در ایجاد بیماری
- ۴- مسائل اجتماعی رابطه پزشک و بیمار
- ۵- آشنایی با روشهای اندازه گیری سلامت و بیماری
- ۶- ارزشیابی خدمات سلامت
- ۷- آشنایی با مسائل سیاستگذاری در نظام سلامت
- ۸- آشنایی با مسئله انگ اجتماعی بیماری
- ۹- آشنایی با نقش اجتماعی پزشکی

ملاحظات	عنوان درس	جلسه
	آشنایی با تعریف های سلامت و بیماری	۱-۲
	آشنایی با انواع مراقبت های سلامت	۳-۴
	آشنایی با عوامل اجتماعی مؤثر در ایجاد بیماری	۵-۶
	مسائل اجتماعی رابطه پزشک و بیمار	۷-۸
	آشنایی با روشهای اندازه گیری سلامت و بیماری	۹-۱۰
	ارزشیابی خدمات سلامت	۱۱-۱۲
	آشنایی با مسائل سیاستگذاری در نظام سلامت	۱۳-۱۴
	آشنایی با مسئله انگ اجتماعی بیماری	۱۵-۱۶
	آشنایی با نقش اجتماعی پزشکی	۱۷
		شیوه آزمون

منابع:

- 1- Bury , Michael and Gabe , “The sociology of Health and illness” , Routledge , 2003 .
- 2- Schron EB, wassertheil- smoller S, Pressel s. “ clinical trial participant satisfaction : survey of SHEP enrollees,” 1997 .
- 3- Pocod sj. “clinical trials: a Practical approach. Chiche . sTe: wiley” , 1983 .
- 4- Bury , m. , “ Medical sociology and chronic illness : A comment on the Panel Discussion , Medical sociology New” , 1992 .
- 5- Hill, M, Getling things right , community care inside , 1994 .
- 6- Armstrong, David , “ outline of sociology as applied to medicine” Arnold , 2003 .
- 7- Zola , I. , A Medicine as an Institution of social control” , sociological Review, 1972 .
- 8- Patrick, D. and Peach , H. (EDS) “Disablement in the community” , oxford : oxford Medical Publications , 1989 .
- 9- Zola , I.K. “Pathways to the doctor : from Person to Patient,” social science and Medicine , 1973 .
- 10- SZaSZ , T.S. and Hollender , M.H. “ A contribution to the philosophy of medicine : the basic models of the doctor – patient relationship” , Archives of internal Medicine , 1956 .
- 11- Patrick , D.L. , Morgan, M. and Charlton , R.H. “Psychosocial support and change in the health status of physically disabled People,” social science and Medicine , 1986 .